

කලාණමිත්ත සූත්‍රය

(සං.නි. කෝසල සංයුත්ත, බු.ප.ත්‍රි.1, 160 පිට)

කලාණ මිත්‍රත්වයේ පවත්නා වැදගත්කම විස්තර කෙරෙන මෙම සූත්‍රය සංයුත්ත නිකායෙහි කෝසල සංයුත්තයට අයත් දේශනාවකි. දිනක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර දෙවරම් වෙහෙරෙහි වැඩ වසන සමයක කොසොල් රජතුමා බුදුරජුන් හමුවීමට පැමිණියේ ය. පැමිණ තම සිතට නැගුණ අදහසක් බුදුරජුන්ට ඉදිරිපත් කළේ ය. ඔහුගේ අදහස වූයේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශිත ස්වාක්ඛාන වූ දහම කලණ මිතුරන් ඇති, කලණ මිතුරන් සහාය කොට ඇති, කලණ මිතුරන් කෙරෙහි අවනත (නැමුණ) තැනැත්තාට මිස එලෙස කලණ මිතුරන් නොමැති ඔවුන් සහාය කොට නැති කලණ මිතුරන් කෙරෙහි අවනත නොවුණ තැනැත්තාට නොවන බවයි.

රජතුමාගේ ඉහත ප්‍රකාශය හමුවේ බුදුරජාණන් වහන්සේ 'එසේ ය, මහරජ. එසේ ය, මහරජ' යනුවෙන් රජතුමාගේ අදහස අනුමත කළහ. තමන් වහන්සේ විසින් දේශිත ධර්මය කලණ මිතුරන් ඇති කලණ මිතුරන් සහාය කොට ඇති කලණ මිතුරන්ට නැමුණ තැනැත්තාට බවත් එබඳු ලක්ෂණ තැත්තාට නොවන බවත් උන්වහන්සේ අවධාරණය කළහ.

මෙහිදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අතීතයෙහි සිදු වූ සිද්ධියක් රජතුමාට ප්‍රකාශ කළහ. එනම් දිනක් උන්වහන්සේ ශාක්‍යයන්ගේ නාගරක නම් නියම් ගමෙහි වැඩ සිටින කල්හි අනඳ මාහිමියන් විසින් 'ස්වාමීන් මේ ශාසනබ්‍රහ්මචර්යාවෙන් අඩක් ම පවතින්නේ කලාණමිත්‍රත්වය මත යැයි සඳහන් කරන ලදී. මෙහි දී බුදුරජාණන් වහන්සේ අනඳ මාහිමියන්ට සඳහන් කර ඇත්තේ 'ආනන්ද එසේ නොකියන්න, ආනන්ද එසේ නොකියන්න. අඩක් නොව මුළු ශාසන බ්‍රහ්මචර්යාව ම රඳ පවතින්නේ කලාණ මිත්‍රත්වය මතයි. තවද ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය වඩන්නේ එය බහුලව ප්‍රගුණ කරන්නේත් කලණ මිතුරන් ඇති කලණ මිතුරන් සහාය කොට ඇති කලණ මිතුරන්ට නැමුණ අය විසින්' බවයි.

කලණ මිතුරන් ඇති කලණ මිතුරන් සහාය කොට ඇති කලණ මිතුරන් කෙරෙහි නැමුණ තැනැත්තා කෙසේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය වඩන්නේ ද යන්න ද බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙහි දී පැහැදිලි කරති. ඒ අනුව කලණ මිතුරන් ඇති තැනැත්තා විවේකය ඇසුරු කොට විරාගය ඇසුරු කොට නිරෝධය ඇසුරු කොට නිවන වෙත නැඹුරු වී සම්මාදිට්ඨි, සම්මාසංකප්ප, සම්මාවාචා, සම්මාකම්මන්ත, සම්මාආජීව, සම්මාවායාම, සම්මාසති, සම්මාසමාධි යන ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය වඩයි. බහුලව ප්‍රගුණ කරයි. මෙලෙස කරුණු දක්වා කලණ මිතුරු ඇසුරු සමස්ත ශාසන බ්‍රහ්මචර්යාවට ම කරන යහපත් බලපෑම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නැවතත් අවධාරණය කරති.

'තදමිනාපෙනං ආනන්ද පරියායෙන වෙදිතබ්බං, යථා සකලමෙවිදං බ්‍රහ්මචරියං යදිදං කලාණමිත්තතා කලාණසහායතා කලාණසම්පවංකතා'

තවද ජාති - ජරා - ව්‍යාධි - මරණ ස්වභාව කොට ඇති, සත්ත්වයෝ කලාණමිත්‍ර වූ තමන් වහන්සේ වෙත පැමිණ ජාති - ජරා - ව්‍යාධි - මරණාදි දුක්වලින් නිදහස් වන බව බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරති. එබැවින් කලණ මිතුරන් ඇත්තකු විසින් අප්‍රමාදීව කුසලයන්හි නිරත විය යුතු බව බුදුරජාණන් වහන්සේ කොසොල් රජතුමාට සඳහන් කරති. රජතුමා මෙලෙස අප්‍රමාදීව කුසලයන්හි හැසිරෙන විට රජු ඇසුරු කරන අන්ත:පුර ස්ත්‍රීන් ද, අනෙකුත් ක්ෂත්‍රීය රජවරුන් ද, බල සේනාව ද, රටවැසියන් ද, එය ආදර්ශයට ගෙන අප්‍රමාදීව කුසලයන්හි නිරත වන බව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අවධාරණය කරති. තව ද රජුගේ අප්‍රමාදී බව නිසා රජු ද අන්ත:පුරය ද ධනගබ්බාව ද යන සියල්ල සුරැකෙන බව දේශනා කළහ.

මේ අනුව සූත්‍රයෙන් ප්‍රකට වන මූලික අදහස නම් කලණ මිතුරන් ඇති කල්හි කලණ මිතුරන් සහාය කොට ඔවුන්ට අවනතව සිටි කල්හි එක් පසෙකින් නිවන් මග ගමන් කරන අතර අනෙක් අතින්

තමාත් තමා ඇසුරු කරන අයත් දහමෙහි හැසිරෙන බව මෙම දැනුම බව නිසා තම තමන් ලෞකික ජීවිත ද ධනධාන්‍ය ද ආරක්ෂා වන බවයි.

තථාගත දේශිත සද්ධර්මය අසන්නට ලැබෙන්නේත් එය ප්‍රගුණ කරන්නට ලැබෙන්නේත් කලණ මිතුරන්ගේ උපකාරය මත බව බුදුදහමෙහි නොයෙක් තැන පැහැදිලි කොට තිබේ. නිවන් මග ආරම්භයේ පටන් ම අවසානය දක්වා ම වැඩිය යුතු කරුණු අතර ප්‍රඥාව වැඩීමට උපකාරී වන අංග අතුරින් කලණ මිතුරු ඇසුර මූලික අංගයක් වශයෙන් දක්වා තිබේ. ඒවා නම්,

1. කලාණමිත්‍ර ආශ්‍රය
2. සද්ධර්ම ශ්‍රවණය
3. යෝනිසෝ මනසිකාරය
4. ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපදාව

වරෙක දීඝජානුකෝලිය පුත්‍රයා මෙලොව පරලොව දියුණුව සඳහා හේතුවන කරුණු විමසූ විට ඊට පිළිතුරු වශයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළ කරුණු අතර ද කලාණ මිත්‍රත්වය මූලික අංගයක් වශයෙන් දක්වා තිබේ. එම කරුණු නම්,

1. උච්චාන සම්පද
2. ආරක්ඛ සම්පද
3. කලාණ මිත්තතා
4. සමජීවිකතා

තවද මෙලොව ජීවිතයේ සාර්ථකත්වය සඳහා හේතුවන කරුණු පැහැදිලි කරමින් සදිසාවන් පිළිබඳ විස්තර කෙරෙන සිගාල සූත්‍රයෙහිදී යහපත් මිතුරන්ගේ ආශ්‍රයෙහි ඇති වැදගත්කම සහ ඔවුන්ගේ ගති ලක්ෂණ පිළිබඳ පැහැදිලි විස්තරයක් ඇතුළත් වේ. එහි දී සුභද මිතුරන්ගේ වැදගත්කම පිළිබඳව විශේෂයෙන් අවධාරණය කොට තිබේ.

හොඳ හදවත් ඇති (සුභද) ඇසුරු කළ යුතු යහපත් / කලණ මිතුරන් සිව් දෙනෙකි. එනම්,

1. උපකාරක මිතුරා
2. සමානසුඛදුක්ඛ මිතුරා
3. අත්ථක්ඛායී මිතුරා
4. අනුකම්පක මිතුරා

1). උපකාරක මිතුරාගේ ලක්ෂණ 4 කි. එනම්,

1. ප්‍රමාද වූවන් රකියි (පමන්තං රක්ඛති).
2. ප්‍රමාද වූ මිතුරාගේ වස්තුව රකියි (පමන්තස්ස සාපනෙය්‍යං රක්ඛති).
3. බියට පත්වූවන්ට පිහිට වෙයි (හීනස්ස සරණං හොති).
4. කටයුතු උපන් කල වැඩියෙන් ධනය දෙයි (උප්පන්නෙ කිච්චකරණියෙ තද්දිගුණං හොගං අනුප්පදෙති).

2). සමානසුඛදුක්ඛ මිතුරාගේ ලක්ෂණ 4 කි. එනම්,

1. රහස් කියයි (ගුය්හමස්ස ආචික්ඛති).
2. රහස් රකියි (ගුය්හමස්ස පරිගුහති).
3. විපතෙහි අත් නොහරියි (ආපදසු න විජහති).
4. කරුණක් ඇති කල්හි ජීවිත වුව ද පුදයි (ජීවිතමිපි'ස්ස අත්ථාය පරිච්චන්තං හොති).

3). අත්ථක්ඛායී මිතුරාගේ ලක්ෂණ 4 කි. එනම්,

- 1. පවින් වළකයි (පාපා නිවාරෙනි).
- 2. යහපතෙහි පිහිටුවයි (කල්‍යාණෙන නිවෙසෙනි).
- 3. නොදත් දේ කියයි (අස්සුතං සාවෙනි).
- 4. සුගතියට මග කියා දෙයි (සග්ගස්ස මග්ගං ආචික්ඛති).

4). අනුකම්පක මිතුරාගේ ලක්ෂණ 4 කි. එනම්,

- 1. තම මිතුරාගේ පිරිහීමෙහි දී සතුටු නොවෙයි (අභවෙනස්ස න නන්දති).
- 2. තම මිතුරාගේ අභිවෘද්ධියෙහි දී සතුටු වෙයි (භවෙනස්ස නන්දති).
- 3. තම මිතුරා පිළිබඳ දෙස් කියන්නවුන් ඉන් වළකයි (අවණ්ණං භණ්මානං නිවාරෙනි).
- 4. තම මිතුරා පිළිබඳ ගුණ කියන්නවුන් පසසයි (වණ්ණං භණ්මානං පසංසති).

හොඳ හදවත් ඇති තමාට යහපත සිදුකරන මෙබඳු සුභද මිතුරන් මව තම පුතුන් ලෙහි ද රකින්නාක් මෙන් සත්කාර කොට ඇසුරු කළ යුතු බව බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරති.

*‘උපකාරො ච යො මිත්තො යො ච මිත්තො සුඛෙ දුඛෙ,
 අත්ථක්ඛායී ච යො මිත්තො යො ච මිත්තො’නුකම්පිකො.*

*එතෙ පි මිත්තෙ වන්නාරො ඉති විඤ්ඤය පණ්ඩිතො,
 සක්කච්චං පයිරුපාසෙය්‍ය මානා පුත්තං’ව ඔරසං’*

අපි බොහෝ විට අන් අය වෙතින් යහපත් ගුණාංග අප වෙත ලැබීමට කැමැත්තෙන් සිටිමු. එහෙත් වඩාත් වැදගත් වන්නේ බාහිරින් හොඳ මිතුරන් ලැබීමට ප්‍රථම තමා අන් අයට සුභද මිතුරකු වීමයි. එවිට තමාගේ ගුණයන්ට සමාන බොහෝ මිතුරන් අපට මුණ ගැසෙනු ඇත. අප තුළ ඇත්තේ අල්ප ගුණ නම් අපට මුණ ගැසෙන්නේ ද එබඳු ම මිතුරන් ය. අප තුළ ඉහළ ගුණාංග ඇති විට එබඳු ඉහළ ගුණාංග සහිත සුභද මිතුරන් අපට මුණ ගැසේ. ආලවක සුත්‍රයෙහි (සං.නි.) දැක්වෙන පරිදි ‘මිතුරන් දිනා ගන්නේ කෙසේ ද?’ (කථං මිත්තානි ගජ්ඣති?) යනුවෙන් විමසූ පැණයට පිළිතුරු වශයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ ‘දන් දෙන්නා මිතුරන්ගේ සිත් දිනා ගන්නා’ (දදං මිත්තානි ගජ්ඣති) බවයි. එබැවින් සමාජගත ජීවිතයේ දී අන් අයගේ සිත් දිනා ගත හැකි මූලික ගුණාංගයක් වන්නේ පරිත්‍යාගශීලී බවයි. මෙහිදී තමා දන්දෙන දෙය අන් අයගේ අභිවෘද්ධිය යහපත සඳහා හේතු වන්නක් විය යුතු ය. ඒ සඳහා අප බුද්ධිමත් විය යුතු ය. එසේ නොවුණ හොත් එක් අතකින් අපට පාප මිත්‍රයන් මුණ ගැසෙන අතර අනෙක් අතින් සුභද මිතුරන් අහිමි වීමට ද හේතු වනු ඇත. තමා සන්තක දේ අන් අයගේ අවශ්‍යතා අනුව අනුග්‍රාහක බුද්ධියෙන් හෝ අන් අයගේ ගුණ සලකා පූජා බුද්ධියෙන් හෝ පරිත්‍යාග කිරීම අන් අයගේ ප්‍රශංසාවට මෙන් ම යහපත් මිතුරන් මුණ ගැසීමට ද ඉවහල් වන්නකි. විශේෂයෙන් සංඝරත්නය වෙනුවෙන් යමක් පූජා කිරීමෙන් ධර්මශ්‍රවණයට ද අවස්ථාව උද වේ. මෙය දනයෙන් ලැබෙන උසස් ප්‍රතිඵලයකි. තම මිතුරන් වෙනුවෙන් ද දිය හැකි උසස් ම දනය නම් ධර්ම දනයයි. එය මිතුරන්ගේ දෙලොවට යහපත උදකර දෙයි. ධර්ම ශ්‍රවණය කළ පමණට මිතුරන් සත්පුරුෂයන් වන අතර එවිට ඔවුන් සුමිතුරන් බවට පත් වේ.

නිවසෙහි දී හොඳම මිතුරා

දෙමාපියන් සමඟ නිවසෙහි වෙසෙන තැනැත්තාට තම නිවසෙහි දී මුණ ගැසෙන හොඳම මිතුරා වන්නේ තම මවයි (මාතා මිත්තං සකාසර්ථ). නැතහොත් තම පියායි. දරුවන් හදවඩා පෝෂණය කොට සියලු ගුණදහම් කියා දී පාපයෙන් මුදවා යහපතෙහි යොදවන්නේ අපගේ දෙමාපියන් ය. එබැවින් අපට මුලින් ම මුණු ගැසෙන හොඳම මිතුරන් වන්නේ අපගේ දෙමාපියන් ය.

යමෙකු යුග දිවියට පත් වූ පසු ලැබෙන මිතුරා වන්නේ තමාගේ බිරිඳයි (හරියා'ව පරමා සබා). එසේ නැතහොත් තම ස්වාමි පුරුෂයායි. එබැවින් විවාහ වීමෙන් පසු ඔවුනොවුන් අවංකව කරුණාවෙන් පරිත්‍යාගශීලීව ක්‍රියා කරමින් ඔවුනොවුන්ට සුභද මිතුරන් වීමට උත්සාහවත් වීම වැදගත් වේ.

බුදුදහමෙහි වඩාත් අගය කරන්නේ මෙලොව පරලොව නිවන පිළිබඳ දහම් මග දන්නා මිතුරන්ගේ ආශ්‍රයයි. එනම් කල‍්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රයයි. මක් නිසාද යත් යමෙක් අපට මුළු ජීවිත කාලය තුළ ම සැලකුම් ද අනන්ත සසරට සාපේක්ෂව එය ඉතා සුළු උපකාරයක් පමණක් වන බැවිනි. වරෙක ආනන්ද මාහිමියන් වහන්සේ සඳහන් කළේ මෙම සම්බුදු සසුනෙහි ශාසන බ්‍රහ්මචරියාවෙන් භාගයක් ම පවතින්නේ කල‍්‍යාණ මිත්‍රත්වය මත ය කියායි. මෙහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළේ භාගයක් නොව සම්පූර්ණ ශාසන බ්‍රහ්මචරියාව ම රඳ පවත්නේ කල‍්‍යාණ මිත්‍රත්වය මත බවයි.

දෙමාපියන් පූර්වාචාර්යවරුන් (පෙර ගුරුවරුන්) වන අතර පාසලේ දී හමුවන ගුරුවරුන් විෂය ගුරුවරු වෙති. මෙලොව පරලොව යහපත කියාදෙන ගුරුවරු ආධ්‍යාත්මික ගුරුවරු හෙවත් පණ්ඩිතයෝ වෙති. 'පණ්ඩිතානං ව සේවනා' යනුවෙන් දැක්වෙන පරිදි මොවුන් ඇසුරු කිරීම මංගල කරුණක් වශයෙන් දක්වා තිබේ. මොවුහු මිතුරන් මෙන් ම ගුරුවරු වෙති. මේ තිදෙනා ම අපේ ජීවිතවලට උපකාර වන්නෝ ය.

යහපත් ගිහි මිතුරා

ගෘහස්ථ ජීවිතයේ දී අපට හමුවන යහපත් මිතුරකු තුළ තිබිය යුතු ගුණාංග 7ක් පිළිබඳව සඳහන් වේ. අංගුත්තර නිකායෙහි සත්තක නිපාතයෙහි (අං.නි.4, 330 පිට) මිත්ත සුත්‍රයට අනුව සුභද මිතුරකු තුළ තිබිය යුතු එම ලක්ෂණ නම්,

1. දීමට අපහසු දෑ දෙයි (දුද්දදං දදති).
2. කිරීමට අපහසු දෑ කරයි (දුක්කරං කරොති).
3. ඉවසීමට අපහසු දේ පවා ඉවසයි (දුක්ඛමං ඛමති).
4. තමාගේ රහස් තම මිතුරාට හෙළි කරයි (ගුප්තමස්ස ආචිකරොති).
5. තම මිතුරාගේ රහස් රකියයි (ගුප්තං අස්ස පරිගුහති).
6. ආපදවන්හි දී තම මිතුරා අත්නොහරී (ආපදසු න ජහති).
7. ධනය හානි වූ විට නැතිහොත් දුප්පත් බව හේතුවෙන් තම මිතුරාට අවමන් නොකරයි (ධිණේන නානිමඤ්ඤති).

කලණ පැවිදි මිතුරා

කලණ මිතුරකු වශයෙන් හික්ෂුවක් තුළ තිබිය යුතු ලක්ෂණ මොනවාද යන්න භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැහැදිලි කරති. හික්ඛු මිත්ත සුත්‍රයේ (අං.නි.4, 330 පිට) සඳහන් වන පරිදි පැවිදි මිතුරකු තිබිය යුතු ගුණාංග හතකි. ඒවා නම්,

1. ප්‍රිය වූවෙක් (පියෝ ච) ද මනාප වූවෙක් (මනාපෝ ච) ද වෙයි.
2. ගරු කළ යුත්තෙක් නැතහොත් ගුරුවරයෙක් ද වෙයි (ගරු ච)
3. බුහුමනට/ ගෞරවයට සුදුස්සෙක් වෙයි (භාවනියෝ ච).
4. කතා කිරීමට සුදුස්සෙක් වෙයි (වන්නා ච).

- 5. ඇදහිය හැකි (විශ්වාස කළ හැකි) වචන ඇත්තෙක් වෙයි (වචනක්කමෝ ව).
- 6. ගැඹුරු (අර්ථවත්) වචන ඇත්තෙක් වෙයි (ගම්හිරුඤ්ච කථං කන්තා).
- 7. අස්ථානයෙහි (නොමගෙහි) නොයොදවයි (නො ව අවිධානෙ නියෝජයෝ).

පියො ව ගරු භාවනියො චන්තා ව වචනක්කමෝ,
ගම්හිරං ව කතං කන්වා නොවට්ඨානෙ නියෝජයො.

බොදු පැතුම

සෑම පින්කමක් අවසවානයේ දී ම බෞද්ධයන් ප්‍රාර්ථනා කරන සුවිශේෂී පැතුම වන්නේ ද යහපත් මිතුරන්ගේ අසුරයි.

‘ඉමිනා පුඤ්ඤකම්මේන මා මේ බාලසමාගමෝ,
සනං සමාගමෝ හෝතු යාව නිබ්බාන පත්තියා’.

මේ පිනෙහි ආනිසංසයෙන් නිවන් දක්නා තුරු මට අනුවණ අසත්පුරුෂ බාලයන්ගේ ඇසුරක් නොම වේවා. සත්පුරුෂ මිතුරන්ගේ ම ඇසුර ලැබේවා.

අංගුත්තර නිකායේ දසක නිපාතයේ අවිද්‍යා සූත්‍රයෙහි දැක්වෙන පරිදි අවිද්‍යාවට පත්ව සසර දුක් විඳීමට මෙන් ම අවිද්‍යාව දුරු කොට විමුක්තියට පත්වීමට ද බලපාන ප්‍රධාන සාධකය වන්නේ මිත්‍රත්වයයි. මෙහි දී ප්‍රථමයෙන් අවිද්‍යාවට බලපාන ආසන්නතම හේතු මෙන් ම ඊට බලපාන මූල හේතූන් ද විස්තර කර තිබෙනු දක්නට ලැබේ. මෙහිදී භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ අවිද්‍යාවට බලපාන හේතු එකිනෙක විස්තර කරති. ඒ අනුව,

- 1. අවිද්‍යාවට හේතුව පංච නීවරණයි.
- 2. පංචනීවරණවලට හේතුව ත්‍රිවිධ දුශ්චරිතයයි.
- 3. ත්‍රිවිධ දුශ්චරිතයට හේතුව ඉන්ද්‍රිය අසංවරයයි.
- 4. ඉන්ද්‍රිය අසංවරයට හේතු ව අසති අසම්පජ්ඤ්ඤයයි.
- 5. අසති අසම්පජ්ඤ්ඤයට හේතුව අයෝනිසොමනසිකාරයයි.
- 6. අයෝනිසොමනසිකාරයට හේතුව අග්‍රද්ධාවයි.
- 7. අග්‍රද්ධාවට හේතුව අසද්ධර්මශ්‍රවණයයි.
- 8. අසද්ධර්මශ්‍රවණයට හේතුව අසත්පුරුෂ ආශ්‍රයයි.

අවිද්‍යාවට පවත්නා ආසන්නතම හේතුව පංචනීවරණ බවත් ඊට බලපාන මූල හේතුව අසත්පුරුෂ ආශ්‍රය තුළින් අසද්ධර්ම ශ්‍රවණය බවත් මෙහිදී විස්තර කෙරේ.

ඉන්පසු අවිද්‍යාව සහිත ඉහත හේතු සියල්ල දුරු කිරීමේ මග ද අවිද්‍යා සූත්‍රයෙහි ම සඳහන් කර ඇත. දුක් දුරුකරලීමෙන් ලබන ඉහළ ම තත්ත්වය වන්නේ විද්‍යාමුක්තිය සාක්ෂාත් කර ගැනීමයි. විද්‍යා විමුක්තිය සාක්ෂාත් කර ගැනීමට බලපාන හේතු සාධක අනුපිළිවෙළින් අවිද්‍යා සූත්‍රයෙහි තවදුරටත් විස්තර වේ. ඒ අනුව,

- 1. විද්‍යාවිමුක්ති සාධනයට හේතුව සත්තබොජ්ඣංගයයි.
- 2. සත්තබොජ්ඣංගයට හේතුව සතර සතිපට්ඨානයයි.
- 3. සතර සතිපට්ඨානයට හේතුව ත්‍රිවිධ සුවරිතයයි.

4. ත්‍රිවිධ සුවර්තයට හේතුව ඉන්ද්‍රිය සංවරයයි.
5. ඉන්ද්‍රිය සංවරයට හේතුව සතිසම්පජ්ඣෝසයයි.
6. සතිසම්පජ්ඣෝසයට හේතුව යෝනිසෝමනසිකාරයයි.
7. යෝනිසෝමනසිකාරයට හේතුව ශ්‍රද්ධාවයි.
8. ශ්‍රද්ධාවට හේතුව සද්ධර්මශ්‍රවණයයි.
9. සද්ධර්මශ්‍රවණයට හේතුව සත්පුරුෂ ආශ්‍රයයි.

අවිද්‍යා සූත්‍රයේ එන ඉහත විස්තරයෙන් මනාව පැහැදිලි වන්නේ ප්‍රඥාව ලබා ගැනීමට කල්‍යාණ සත්පුරුෂ ආශ්‍රය බෙහෙවින් වැදගත් බවයි. පඤ්ඤචුඩ්ඪී සූත්‍රයෙහි දැක්වෙන පරිදි ප්‍රඥාව වැඩීමට හේතුවන කරුණු අතර කල්‍යාණ මිත්‍ර ආශ්‍රය මූලික කරුණක් වශයෙන් දක්වා තිබේ. සතර සෝතාපත්ති අංග යටතේ ද මුල් අංගය වශයෙන් දක්වා ඇත්තේ මෙම කරුණමයි. කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රය ආධ්‍යාත්මික ගමන් මගෙහි ප්‍රධාන අංගයක් ලෙස දක්වා ඇත්තේ එබැවිනි. තවද කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රය ලැබෙන විට සීලාදී ගුණදහම් පුරා සේඛ ධර්ම වඩා රූපරාග, අරූපරාගයන්ගෙන් මිදී සසරින් මිදීමට අවකාශ සැලසෙන බව මිත්ත සූත්‍රයෙහි වැඩි දුරටත් දක්වා තිබේ. කන්දක් මුදුනට වැස්ස ලැබෙන විට කුඩා දිය පහරවල්, කුඩා නදී, මහාගංගා පිරි ඉතිරි ගොස් පහත් බිම් සශ්‍රීක වන්නාක් මෙන් කලණ මිතුරු ඇසුර ලැබෙන විට සියලු ගුණදහම් සපිරී නිවන දක්වා ම පුද්ගලයා රැගෙන යයි. ඒ අනුව කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රයෙන් හැකිතාක් දුරට පටච්චසමුප්පාදය පාදක කොටගත් අනිත්‍යතාව ප්‍රකට කෙරෙන ධර්මය නිරන්තරයෙන් ශ්‍රවණය කිරීම බෙහෙවින් වැදගත් වේ. අවිද්‍යාව සපුරා දුරුකොට දුකින් නිදහස්වනු සඳහා ඇසු ධර්මය නුවණින් මෙනෙහි කිරීමත් එම ධර්මය අනුව ත්‍රිවිධ ශික්ෂාවෙහි හැසිරීමත් අනිවාර්යයෙන් කළ යුතුව ඇත. පාපමිත්‍ර ආශ්‍රයෙන් ඉහත දැක්වූ සියලු ප්‍රතිලාභ වැළකී (අං.නි.4, 218-220 පිටු) යන හෙයින් පාප මිතුරු ඇසුරින් වැළකී සිටීම ද නුවණැති විය යුතු ය.

බුදුදහමින් මග පෙන්වන්නේ මිත්‍රත්වය කල්‍යාණ මිත්‍රත්වයක් බවට පත් කරගෙන සැබෑ පිළිසරණ/ ආරක්ෂාව / කල්‍යාණ මිත්‍රත්වය තමා තුළ ම උපදවා ගැනීමටයි. ඊට හේතුව බාහිර කොතරම් කල්‍යාණ මිත්‍රයන් සිටිය ද අවසානයෙහි තමා හුදකලා වන බැවිනි. එබැවින් තමාට නියම රැකවරණය වන්නේ තමාගේ සිත ම නැතහොත් ශ්‍රී සද්ධර්මය ම පිහිටක් කර ගැනීමයි. මුලදී බාහිරින් කලණ මිතුරන් වෙතින් ධර්මශ්‍රවණයෙන් අනුග්‍රහ ලබා ගත්ත ද අවසානයේ දී එම දහම පිහිට කර ගෙන තමා තුළ ම කල්‍යාණ මිත්‍රත්වය පිහිටුවා ගත යුතු ය. මෙහිලා සතර සතිපට්ඨානය තුළ නිතර වාසය කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ. මේ සඳහා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තම ශ්‍රාවකයන් බෙහෙවින් උනන්දු කරවා තිබේ.

*අත්තදීපා භික්ඛවේ විහරථ අත්තසරණා, න අඤ්ඤසරණා !
ධම්මදීපා භික්ඛවේ විහරථ ධම්මසරණා න අඤ්ඤසරණා !*

තමාට තමා පහනක් / දිවයිනක් සරණක් කර ගන්න, වෙනත් සරණක් නොමැත.
ධර්මය තමාට පහනක් / දිවයිනක් සරණක් කර ගන්න, වෙනත් සරණක් නොමැත.

**තෙරුවන් සරණයි !
වෙත්වා සවිසත හැමකල් නිදුකී!**

Good Friendship

Kalyānamitta Sutta

(Translated by Bhikkhu Sujato)

At Sāvathī. Seated to one side, King Pasenadi said to the Buddha: “Just now, sir, as I was in private retreat this thought came to mind. ‘The teaching is well explained by the Buddha. But it’s for someone with good friends, companions, and associates, not for someone with bad friends, companions, and associates.’”

“That’s so true, great king! That’s so true!” said the Buddha. And he repeated the king’s statement, adding:

“Great king, this one time I was staying in the land of the Sakyans where they have a town named Nagaraka. Then the mendicant Ānanda came to me, bowed, sat down to one side, and said: ‘Sir, good friends, companions, and associates are half the spiritual life.’”

When he had spoken, I said to him: ‘Not so, Ānanda! Not so, Ānanda! Good friends, companions, and associates are the whole of the spiritual life. A mendicant with good friends, companions, and associates can expect to develop and cultivate the noble eightfold path.’

And how does a mendicant with good friends develop and cultivate the noble eightfold path? It’s when a mendicant develops right view, right thought, right speech, right action, right livelihood, right effort, right mindfulness, and right immersion, which rely on seclusion, fading away, and cessation, and ripen as letting go. That’s how a mendicant with good friends develops and cultivates the noble eightfold path. And here’s another way to understand how good friends are the whole of the spiritual life.

For, by relying on me as a good friend, sentient beings who are liable to rebirth, old age, and death, to sorrow, lamentation, pain, sadness, and distress are freed from all these things. This is another way to understand how good friends are the whole of the spiritual life.’

So, great king, you should train like this: ‘I will have good friends, companions, and associates.’ That’s how you should train.

When you have good friends, companions, and associates, you should live supported by one thing: diligence in skillful qualities.

When you’re diligent, supported by diligence, your ladies of the harem, aristocrat vassals, troops,

and people of town and country will think: ‘The king lives diligently, supported by diligence. We’d better live diligently, supported by diligence!’

When you’re diligent, supported by diligence, then not only you yourself, but your ladies of the harem, and your treasury and storehouses will be guarded and protected.” That is what the Buddha said. ...

“For one who desires a continuous flow of exceptional wealth,
the astute praise diligence in making merit.

Being diligent, an astute person secures both benefits: the benefit in this life, and in lives to come.

A wise one, comprehending the meaning, is called ‘astute’.”

According to Buddhism, having a noble friend decides how for one can go forward on the correct path of happiness in this life and hereafter. A noble friendship (or good association) means that he who knows the Buddha's message well and explains it to others kindly. Further good association always points out us the correct path to succeed this life and hereafter. A lot of teachings in Buddhism point out how good association plays a main role on the path of enlightenment. Our mother and father are the good association at home. Parents are pre-teachers in our lives accordingly Buddhism. Then school teachers are the good association in our subjective and academic education. Noble teachers are best friends in our spiritual life. Three of them are beneficial to our lives, but noble association is most important. The noble association gives us the most valuable thing which is Dhamma in the world. That's why Buddhism says gift of Dhamma excels all other gifts.

When we find noble friends, we also should have some special qualities, especially, honesty, intelligence and active listening. Though we meet good friends, if we are not honest, intelligent and gently spoken, we miss them. Hence, Buddhism emphasizes the importance of having those qualities. The most valuable gift we receive through good association is the receiving a guidance for our spiritual path to overcome suffering and to gain genuine happiness.

In this sutta, the Buddha emphasizes the entire success in the Buddha's dispensation completely depends on good association.

When someone has a good friend, he listens to what the Buddha taught through that friend. By listening Dhamma, confidence in the triple gem gradually increases. Then, Dhamma what was listened is reflected by him. Further, he lives with mindfulness and wisdom. Then his senses go to be pleasant and disciplined. Then his three actions, verbal, physical and mental are correct and wholesome. Then he lives with fourfold mindfulness. as the result of living mindfully, seven enlightenment factors gradually increase. Then he achieves knowledge and liberation. All of above things came to make success because of good association. Hence from the beginning to the end of spiritual path, having good association plays a main role according to Buddhism.

ලොස් ඇන්ජලිස් බෞද්ධ විහාරස්ථානයෙනි
ස්වාමීන් වහන්සේලා විසින් මෙහෙයවනු ලබන

ධර්ම චාරිකා වැඩසටහන

දායකත්වය :

දුලිප් කලුආරච්චි මහත්මා, දිල්හාරා කලුආරච්චි මහත්මිය ඇතුළු දරුවන් විසිනි.

(බු.ව. 2562 / ව්‍ය.ව. 2018. පෙබරවාරි 9 ශනි දින)